

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му 6 на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а.вр.

БРОЙ 18.

У Новоме Саду, 14. Мая 1860.

ГОД. Ш.

Служба божія.

(Една лекція за пасхаширце.)

Преблагій Христосъ Спаситель у очи самогъ оногъ дана, кадъ ће страдати и на крсту духъ свой испустити, држао е са своимъ ученицима тайну вечеру, и на вечери той установио е свету тайну причешћа, заповедивши своимъ ученицима да у споменъ Нъговъ то исто чине. И то што е Спаситель тада учинио, чини се у св. цркви нашој на свакој светой литургији.

Света литургија има три одделѣња. Прво е одделѣнѣ *проскомидія*, при ношеніевили приуготовлѣнѣ. Ово свршуе свештеникъ тихо у олтару на левой страни предъ св. жртвеникомъ, пошто се найпре предъ царскимъ дверима Богу помоліо, св. иконе целивао, у свештеничке одежде обукао, и руке опрао. У време проскомидіе свештеникъ улие у путиръ вина и мало воде за знакъ да е изъ ребра Христовогъ крвь и вода истекла; ту припреми и хлѣбъ за литургию, кои се зове Агнецъ илити ягнѣ за знакъ ягнѣта пасхалногъ, кое су Юдеи за споменъ ослобођена изъ Египта ели, и зато што е Јованъ крстителъ Исуса Христа тымъ именовъ назвао. Хлѣбова при проскомидіи мора бити петъ,*) одъ коихъ се само изъ едногъ узима Агнецъ, а изъ другихъ ваде се честице у спомен пречисте

*) У некимъ предѣлима на истоку узима се само еданъ великій лебачъ са петъ печата.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Богородице, свію светыхъ; за све живе, и за све мртве, те честице поставля свештеникъ на дискось около Агнеца. Све ово естъ врло старый обичай и порекло свое води одгуда, што су у прва времена християнске цркве, сами Християни доносили у цркву леба и вина за свето причешће; одъ коихъ приноса свештеникъ е еданъ цео лебаць, а одъ другихъ само честице за свету тайну узимао, а остало су после службе Християни употребили за заедничкій обѣдъ любви, кои се у западномъ отделѣню храма божіегъ држао и при коме су сиромаси довольно имали одъ онога што богати доношаху. За знакъ тога и данасъ се дели после службе у нашей цркви анафора. И данасъ кодъ насъ о задушницама и о свечарима свака домаћица месе поскурице и дели ихъ кодъ цркве ил' на гроблю сиромасима. На свакой просфори или поскурици (тако зовемо за службу приправлѣный правый лебаць) имаде надписъ:

ІС. ХС.

НИКА. а то значи: Иеусъ Христось побеђуе.

Пошто свештеникъ св. даре приуготови покріе ихъ за знакъ да Иеусъ Христось после рођеня свога віе се одма свету показао, него текъ кадъ е одъ 30 година быо.

Другій део литургіе починѣ се са „Благословено царство“ и трае до ектеніе: Єлицы оглашени изидите. Овай део зове се *литургія оглашєныхъ*, и саети се изъ прошенія за свака добра, изъ пояня псалмова и духовныхъ пѣсама и читаня изъ апостола и св. евангелія. На овой литургіи притомни су были у старо време и они, кои се справляху да приме веру Христову т. е. оглашеници, и они Християни, кои су се сбогъ великихъ грехова явно каяти морали. Главни делови литургіе оглашєныхъ есу: Малый входъ и читанѣ св. евангелія. Малый входъ са св. евангеліемъ

значи явлѣнѣ Христова къ людма, крштенѣ Нѣгово на
 Јордану, и проповеданѣ. — Свето евангеліе чита се
 зато, да бы Христіяни чуюћи науку Христову паштили
 се да се по нѣойзи владаю. — О маломъ входу и о
 св. евангелію треба да управо стоѣши к' олтару гле-
 дамо, и са скрштенымъ рукама смѣрно, побожно и паж-
 льиво свету науку примамо, и о милости божиой према
 роду човечіемъ с' благодарношћу да размишлямо.

Трѣій део литургіе естъ *лштургія вѣрныхъ*. Она
 се почивѣ са Ектеніомъ „Єлицы оглашени изидите“,
 и трае све до свршетка. На овой литургіи найуре се
 читаю молитве за свако добро, затымъ се поє пѣсма
 херувимска, за време кое быва великій входъ, о коме
 служећи свештеникъ с' ѣакономъ презоси приуготов-
 лѣне частне даре изъ прозкомидіе а частну трапезу
 и пронесећи ихъ крозъ цркву споминѣ савъ благоча-
 стивый родъ христіанскій, начелнике светске и ду-
 ховне, основателѣ и приложнике храма божіегъ, и све
 присутвуюѣе на служби православне Христіяне. Овай
 великій входъ значи побѣдоносный улазакъ Христовъ
 у Брусалимъ, а значи и снятіе Христово с' крета и
 положенѣ у гробъ. Великій входъ естъ трѣій главный
 део службе, на коме смо дужни мало главу спустити,
 и каюћи се своихъ грехова читати молитву благо-
 разумнога разбойника: „Помани ма Господи ко цар-
 сткїи твоємъ.“ Томъ приликомъ са споменомъ, когъ
 свештеникъ чини, здружити валя молитву за здравлѣ
 и спасеніе своихъ родителя и старешина, и напоследку,
 кадъ свештеникъ све насъ спомене, валя да и свакій
 присутвуюћи за нѣга Богу се помоли, у себи го-
 ворећи: „Скѣщенство твоє, да поманетъ Господь Богъ
 ко царсткїи своємъ, всегда, нынѣ и присно и во вѣки
 вѣкшвз Аминь.“

После великога входа читаю се молитве за ду-
 ховна блага, коя су свакомъ Христіянину нужна и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNI...

пошто символ вере православне одчитамо, слѣдуе најглавнии део свете литургије, у коме свештеникъ споменувши сва она блага, која е Богъ роду човечаскомъ, одъ постаня света чинію, а особито избавлѣнѣ и искуплѣнѣ наше чрезъ Господа Иуеса Христа, говори тихо о томъ како е Иеусъ на тайной вечери св. причешће установію, и велегласно произноси речи самога Спасителя: „Пріймите идите сіе естъ тѣло мое“, и „Пійте ѿ неа вси, сіа естъ кровь моя и. т. д.“ Ово се зато чини да бы мы сви разумети могли одъ куда е початакъ служба божія добыла, и како ю е Христосъ Спаситель установію.

После овыхъ речій приноси свештеникъ Богу св. даре за спасеніе свію людій говорећи: „Твоа ѿ твоихъ тѣлѣ приносаще ѿ всѣхъ и за вса“ и затымъ докле мы поемо: Тѣе поемз, моли се свештеникъ Богу Отцу, да пошлѣ светога Духа и да освети предлежеће частне даре и после се претвара хлѣбъ и вино у само тѣло и кровь Христову. За то кадъ свештеникъ у трипутъ прекрети частне даре, найпре хлѣб, затымъ вино, и на последку обадвое, дужни смо сви до црне землѣ сагнути се и предъ величаствомъ славе божіе са смиреннымъ и скрушенымъ срцемъ молити се. Ово е најсветіи часъ св. литургије и најглавнии део вѣзінѣ. Кадъ се частни дари освежую, тада служитель црквеный или ѣакъ у олтару трипутъ звонцетомъ зазвони, да бы мы знати могли тай најсветіи часъ, и да бы се тада у светой тайни причешћа присутствуємоемъ Христу поклонити могли.

После освеженя частныхъ дарова споминѣ свештеникъ свете кои су Богу угодили а особито Матерь божію, а мы у славу Нѣну поймо ирмосъ. Тада смо и мы дужни у духу молити се за свое присне, кои су живи, и кои су умрли, за власть духовну и за све православне Христіяне, да бы се свима нама

греси опростили, и да бы мы напредовали у благо-
детномъ животу. — Одъ „Возлюбимъ другъ друга“
на в. до ектеніе „Вся святія помянувшѣ“ есть опетъ
главный део лятургіе, при коме са особитымъ благого-
вѣйствомъ и са страхомъ божимъ валя стаяти. Звоно
о достойну зато звони, да би и они Христіяни, кои у
цркву доби нису могли, на дому своемъ или гдѣ се
годъ налазе, молитве свое са молитвама у цркви на-
лазеѣих се Христіяна Богу шилати могли. Ил' дакле
мы у школи, ил' кодъ куѣе, на улици или ма при
каквомъ послу были, чимъ чуемо звоно на достойно
звонити, дужни смо одма капу скинути и побожно и одъ
свегъ ердца Богу се помолити, као да смо у цркви.
То е обичай и света наредба наше православне цркве.*)

За достойнымъ слѣдуе опетъ молитва, да бы Богъ
примивши у свой наднебесный и мислений жертвеникъ
освеѣене частне даре, послао нама благодать и даръ
духа светога, да бы намъ грѣхе опростио и полезне
за душу дарове дао. После овога чита се молитва Го-
сподня „Отче нашъ.“

(Наставиѣ се.)

У неделю петдесетнице

или

на Духове.

Евангеліе одъ Иоанна гл. 7. зач. 27.

Вз послѣдній день великій праздника **) стояше
Иисусъ и зваше глагола: аще кто жаждетъ, да прии-

*) Учитель нека у овомъ погледу у школи непропусти често са-
вете давати, и кадъ се прилика пода с' децомъ Богу се по-
молити, оставивши на часъ свакой другій посао школскій на
страну.

**) Три праздника велика држали су Юдеи: Пасху, петдесетницу и
скигноигію т. е. правлѣнъ колиба.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

детъ ко мнѣ и піетъ. — У последний великій дань праздника стаяше Иеусъ и зваше говореѣи: ако ко жедни, нека доѣе къ мени и пие.

Вѣрѣай къ мѧ, якоже рече писаніе, рѣки ѿ чрева егѡ истекѡтъ воды живы. — Кои ме веруе, као што рече писмо (свето), изъ нѣга ѣе потеѣи рѣке живе воде.

Сіе же рече ѡ дѣсѣ, егоже хотѣхѡ прїимати върѣцїи ко имѧ егѡ: не ѱ бо вѣ дѣхъ сватый, якѡ Исѡсъ не ѱ вѣ прославленъ. — А ово рече за духа, кога су хтели примити они кои верую у име нѣгово: ерѣ духъ светый іошъ не беше (на нѣима), ерѣ Иеусъ іошъ не беше прославѣнъ.

Мнози же ѿ народа слышавше слоко, глаголахѡ: сей есть ко истинѣ пророкъ. — А многи одъ народа чувши ове речи, говораху: ово е заиста пророкъ.

Дрѣзїи глаголахѡ: сей есть Хрїстосъ, овїи же глаголахѡ: Еда ѿ Галїлеи Хрїстосъ приходитъ; Не писанїе ли рече: якѡ ѿ сѣмене Давїдова, и ѿ Витлеемскїа кеси, идѣже вѣ Давїдъ, Хрїстосъ прїидетъ; — Други говораху: ово е Хрїстосъ, а неки говораху: зарѣ ѣе Хрїстосъ изъ Галїлеѣ доѣи? Не каза ли (свето) писмо, да ѣе Хрїстосъ доѣи одъ семена Давидова и изъ села Витлеѣма, одакле беше Давид?

Распра же бысть къ народѣ егѡ ради. — И распра бы у народу збогъ нѣга (Иеуса).

Нѣцїи же ѿ нихъ хотѣхѡ шти его: но никтоже козложи нанъ рѣцѣ. — А неки одъ нѣихъ хтеше га ухватити, ал' нико не метну руку на нѣга.

Прїидоша же слѣги ко архїерешмъ и фарїсеешмъ: ти рѣша имъ тїи: почто не приведосте его; — И слуге доѣоше къ првосвештеницима и фарїсеїма*), и ови имъ рекоше: зашто га не доведосте?

*) Фарїсеї су били учительи закона Мойсеовогъ, и споляшиѣ обрѣде строго испуњивали, ал' у самомъ дѣлу были су неваљали.

Ѡвѣщаша слѡги: николиже такъ есть глаголааъ человекъ, какъ сей человекъ. А елуге одговорише: ни-кадѣ ниве тако говорио человекъ као овай человекъ.

Ѡвѣщаша имъ фарисее: еда и вы прелѡчени бысте; еда кто Ѡ князь вѣрова конь или Ѡ фарисей; Но народъ сей, иже не вѣсть закона, проклѡти сѡтъ. — Одговорише имъ фарисей: зарѣ и вы преварени бысте? Ел' га ко одѣ кнезова или одѣ фарисея веровао? Него народъ овай, кои не зна закона, проклетѣ е.

Глаголааъ Никодимъ къ нимъ, иже пришедый къ немѡ ношю, единъ сый Ѡ ныхъ: еда законъ нашъ сѡдитъ человекъ, аще не слышитъ Ѡ негѡ прежде, и разѡмѣетъ что творитъ; — Рече имъ Никодимъ, кои долазаше къ нѣму (къ Иисусу) ноѣу, и кои беше еданъ одѣ ныхъ: Еда л' законъ нашъ суди человеку докле га найпре не саслуша и дозна шта чини?

Ѡвѣщаша и рекоша емѡ: Еда и ты Ѡ Галилеи еси; испытай, и виждѣ, какъ пророкъ Ѡ Галилеи не приходитъ. — Одговорише му и рекоше: зарѣ си и ты изъ Галилее? Испытай и види да пророкъ изъ Галилее не долази.

Паки же имъ Иисусъ рече, глаголааъ: азъ есмь свѣтъ мѡрѡ: ходѡй по мнѣ, не имать ходити во тмѣ, но имать свѣтъ животный. — И опетъ имъ Иисусъ рече, говореѡи: я самъ светлѡсть свету, ко иде за мноѣ неѣе иѣи по тами, него ѣе имати светлѡсть живота.

Апостолъ изъ дѣла апостолскѡй гл. 2. зач. 3.

Во дни оны, егда скончавашася днѣ пѡтдесѡтницы вѣша вси апостоли единопѡшнѡ вкѡпѣ. — У оне данове: кадѣ се навршиваше данови пѡтдесетнице, (50 дана после ускреса), были су сви апостоли еднодушно заедно.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBL.BS

И бысть внезапно съ небесе шумъ яко носимъ ды-
ханію бурну, и исполни весь домъ и дѣже блахъ сѣдѣше.
— И беше на еданпутъ съ неба хука као кадъ дува
олюя, и напуни сву куфу гди су были седили.

И явишася имъ раздѣлени азицы яко огнени:
сѣде же на единомъ коемждо ихъ. — И явише (по-
казаше) имъ се разделѣни езици као ватрени, и седе
(по еданъ езыкъ) на свакога од нѣихъ.

И исполнишася вси дѣха свата, и начаша гла-
голати иными азыки, якоже дѣхъ даше имъ про-
вѣщавати. — И напунише се сви духа светого, и по-
чеше говорити другима езицима, као што имъ духъ
даваше да говоре.

Блахъ же во Іерусалимѣ живѣщій Іудей, мужіе бла-
гоговѣйніи, ѿ всегѣхъ азыка иже подъ небесемъ. — А у
Єрусалиму били су живѣћи Юдеи, люди побожни изъ
свакогѣ народа кои е подъ небомъ.

Бывшъ же гласъ семъ, снидеса народъ и сматеса,
яко слышахъ единъ койждо ихъ, своимъ языкомъ
глаголющихъ ихъ. — А кадъ постаде овай гласъ (кадъ
се то чуло за апостоле), скупи се народъ и смете се,
еръ свакій одъ нѣихъ слушаше, где они (апостоли)
говоре нѣговимъ езыкомъ.

Дивлахъса же вси и чѣдахъса, глаголюще другъ
ко другъ: не се ли вси сїи сѣтъ глаголющій Галилеане;
— И дивили су се сви (люди) и чудили, говорећи
другъ другу: нису ли сви ови што говоре, Галилейци?

И како мы слышимъ каждо свой языкъ нашъ, въ
немже родихомся; — Па како мы чуемо сваки свой
езыкъ, у комъ емо се родили?

Пардане и Мидане и Єламїте, и живѣщій въ Ме-
сопотамїи, во Іудей же и Каппадокїи, въ Понтѣ и во
Асїи, во Фругїи же и Памфилїи, во Єгиптѣ и странахъ
Лїквіи, иже при Куринїи, и приходящій Римлане, Іу-
деи же и пришелци, Критане и Аравлане, слышимъ

глаголющихъ ихъ нашими языки величїа божїа. — (Мы, кои смо) Партяни а Мидяни и Еламите, и кои живимо у Месопотамїи и у Юдеи и Кападокии, у Повту и у Азїи, и у Фригїи и Памфилиї, у Египту и у краевима Ливїе кодъ Киринае, и кои су дошли изъ Рима, и Юдеи и дошляци, Критяни и Арапи слушамо где они говоре нашимъ езицима величїе божїе.

Петро и кокошь.

(Една природописна лекција за неделњошколце.)

(Свршетакъ.)

Кокошь е безазлена животињица, никомъ никоегъ зла учинити нїе кадра; и тако страшљива, да ако дете ил' нашче и маче међу нѣи утрчи, оне се као поплашене разбегну тако непажљиво, да на зидове ил' каменъ налете и себе изубиљу. Кокошь е мирна и тако припитомљива, да из руке и крила зрна вади и еде; другчїе е животно, окретна и весела животињица, која е као оно вредна и ваљана газдарица пре зоре на ногу, и непрестано тражи и шушка и ради, и ни едной мрвици пропасти неда, а кад е тако по вас дан радила, и сунце седа, и она на сан и одмор иде, са мирном савести, да е данъ радећи како е најболъ умела провела, а не у лености и беспослици.

Она е непрестано код свое куће, нескита се као друге птице; незна ни за кое моде, свомъ од заманде завичаю верна, и свомъ мужу оддана и покорна, ал' што е на нѣойзи најлепше, и највећег поштованя вредно, то е нѣно материнство: волие децу више нег икоя друга животиња, већма нег себе саму, и любавїој ова тако сву паметь, срце и душу облада, да онда низашто друго незна, низашто немари, и за любавь

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

деце све е поднети кадра. Сва брига одрањивања и чувања деце пада само на ню, петас јој ту баш ни најманѣ непомаже; ал' ова најбрижљивия мати и непоотребуе ничија помоћи, и когод би јој што помогао, само би јој посла кварно, а никад ни онако савестно, ни онако са одданѣм целе душе чинио и свршио као она. Као што е овѣ на гласу са свое пажљивости и срчаности, исто е тако ако не и више она са свое любви и одданости к' деци својој. Како ји пажљиво води, како ји брижно све огледа и обилази, како ји нежно дозива, како непрестано за њѣ тражи, како се обрадуе, кад коју мрвицу ил' црвиѣа нађе, и како разгриза и ситни, да прогутати могу. По васдан се тако само за њѣ брине. Другчие прождрљива животинѣца, сасвим се тада преобрази, на себе и непомишља, едне мрвице без њѣ не поједе, него е у клюву држи, и зове док недотрче, те онда пусти да узму. Ни едне мрвице тада непревиди, толико јој буде око уз брижњу душу оштро. Исто тако ни едне опасности непревиди, него ји одма са стравомѣ ваби, на како ји брижљиво подасе сакрива и зашущкава. Али е и њѣни пилиѣи познаю и разумею: ако се од више квочака пилиѣи заедно помешани играю, и една викне, оногѣ часа јој њѣни као мишеви дотрче; ако ли се кобац надлеѣе, ил ея и сврака, те све викну, сви се пилиѣи разбегну, свако својој матери бежеѣи, и свако под свою криюѣи се, као под штит и заклон најсигурнии; али то и есте; ер ако ће е киша ил' лед, ил' снег и мразѣ уватити, она ји скрива и згрева, и пре мртва остане, те и мртва ји још доникле својом топлотомѣ загрева, ал' неоставля.

А гледни како ји од непријателя брани: другчие страшљива животинѣца, сасвим се тада промени, и бранеѣи пилиѣе ни од коег звера незазира, и небои се; любавѣ е толика, да ни за кои стра незна. Две

квочки браниле су своје пилиће противу оног најкрвнијег звера, твора, тако очајно, да ако су и пале, ал' и он е ископани очию сав крвав и раскљоцан едва се мало отуд одвући могао, где е и лицеао. Другчие наймирнїя и найбезазления, што газдарици из руке еде, скаче іој тада у очи, и крилма и кљономъ и прсима и ногама е удара, ако се усуди пиле кое дирнути; удара на нсе и на мачке од кои друкчие без трага бежи, и колико срца има, насрће на конѣ и на волове, да е онолишну малену чисто смешно и чудно гледати, и ове найвеће кљусине, као да іој виде срце, укланяю се.

Исто тако негуе и чува пасторчадъ, ћуриће и пачиће; іошъ са каквимъ мученѣмъ пачиће води, и какав е стра увати, кадъ ови у воду уђу и онде се брчкати пођу; како око воде трчи, и плаши и вара и зове, чисто іи моли да напољъ изађу, срце дира у човеку, кои е тада гледа, доиста почитаня вредна црта материнске любви. Казуе се за едну пачиће водеђу квочку, како е умела любовлю своіомъ едну гуску, којој су се пачићи прилюбили, до тога довести, да се сваки дан редовно на гуску пеняла, и тој на леђи стојећи, водомъ — найнемилиимъ елементомъ своимъ од коегъ се већма него одъ ватре ил' смрти страши и бежи, пловила; любов према деци свлада и найвећи стра. Едноомъ речи, воле и чува свою децу са ономъ найоддатіомъ найпримерниомъ любви, коя би и разумной матери лепо доликовала, и на славу и поносъ била.

Ние чудо дакле, да су е толики многи стари и нови стихотворци песмомъ певали и прославляли. Арани су е толико поштовали, да су е међу звезде дигли, отуда е и у нас она на небу звезда квочка с' пилићима. Іош Плутархъ ставля е людма за угледъ родительске особито материнске любви. И самъ Спаситель наш, любовъ ове врле матере према своіој деци

толико цени и уважава, да своју према Ђрусалиму и свомъ народу љубавъ овой уподобљава — Мат. гл. 23. ст. 37. и т. д. — и ово е едно од најмилих уподобљених у светомъ евангелију.

Чуванъ своје куће дакле, честољубие и срчаност, и ова брижна љубавъ своје деце, то су краснија својства ове најлепше и најполезније домаће птице, баш — баш као да и е Богъ на то створио и нама дао, да намъ за примеръ и углед ови први, најважнији и најлепши домаћи врлина буде.

И кокош е зацело прва птица била, коју су люди упитомили и удомали. Безазлена, која никомъ зла учинити кадра ние, са слабиромъ за летенъ неударнимъ крилом, одређена на суву и у ятама да живи, са оним лепимъ перјемъ, а оним јасно појућимъ грломъ, све својствама што човека навлаче, ние могла нигде дуго сакривена ни остати, да е люди нечују и невиде, нити се могла од люди одбранити ни од њих утећи да е неувате. Али е по свој прилици дуго времена требао, док су е онако страшљиву толико упитомили, да е сасвимъ домаћомъ постала; и почем се опет ва то време ништа незна, и нигде о томъ никогъ трага нема, то му е морало више иљада година протећи, те зато се ни порекла, ни правога отачаства незна, ма да е сва прилика, да е Азия отачаство, и управо источна Индия да е рай вѣзин, одкуда е изашла, и где су е люди прво усвоили, ер само и тамо још и данас дивљи има. Упитомљено има и данас по целом свету, гдегод люди има; и будући да е она становна птица, која још при том ни летети ни пливати, а баш много ни далеко ни ходити неможе, то се ние сама по свету ни разпростирала, него су е баш люди собом као и остале миле домаће животиње носили

Кокочију има данас неброено врсти, има и различитог пера: црни, мрки, црвенкасти, жути, пе-

пелести и бели, и свакојоко шарени; има и различити креста: едноставни, двоструки сасвим одлучени или натраг сраштени; има и различите величине и изгледа, и по томъ различна наименованя. Наше су најобичније окром обичне ил' просте, капорка, гаџаста, кунда и костра; а има погдешто и стамболки и гигана. Гигани су вайвеџи, будну по 8 до 10 фунти тешки, као мањи ђуркови, имаю дунлу кресту, и јаки грубъ као промукао глас. Стамболка има перје уско као длакасто, лице црвено, мало е крупнија од обичне кокоши. Кунда нема репа ни мало, са свимъ е куса, отуда е и зову кусомъ. У костре е све перје напред повиено, костраво, сва е рејава као кудрава, види јој се гола кожа, отуда е зову рејавомъ и кудравомъ; ова е на зими најмекша. Капорка е веџа и крупнија од обичне просте кокоши, има на глави округлу и како која: веџу ил' мању, високу ил' рејаву, ил' натраг повиену ил' на све стране расцветану капу; долнѣ су кресте сасвим перјемъ обрастле. Најлепше е видити капорке чисто беле, са чисто црномъ капомъ и репомъ. Гаџаста е најситнија од свию, отуда е и зову крџа, обично су све беле, ноге су имъ до ноката перјемъ обрастле, ово су најсрчанији петлови и најприлежније кокоши, како у ношњи ја, тако и у леженю, и најболѣ матере.

У свию е врсти петао за едну трећину веџи и крупнији од кокоши, кресте су му веџе круџе и црвение, врат дужи, глава уздигнута, ноге више и са великимъ оштримъ мамузама утврђене, реп велики увек уздигнут, и све перје сјайније и живљи боя, него у кокоши, која е много мања и ситнија, мањи мекши и блеџи креста, краџегъ врата, спуштене главе, низки и неоружани ногу, незнатногъ спуштеногъ репа, ни близу онако сјајног перја, у свему неугледнија. Кокош живи по 10, до 12 и 15, а петао по 12, 15 до 20 година.

ШКОЛСКИ ЧАСОПИСИ

кон у аустријскомъ царству ове године излазе.

У царству аустријскомъ излазе ове године слѣдујући повремени листови и часописи.

А) На словенскимъ езыцима:

Школа а живощъ. Чешки педагогички часописъ, с' додаткомъ. Изилази у Прагу кодъ Рохличека и Съвереа. Уредникъ е І. Резакъ. Одъ овогъ часописа изиђе сваких шестъ неделя по три табака. Стои на целу годину 3 ф. 40 нов. а ово е већъ шеста година како изилази.

Школникъ про учишелство. Уредникъ е Јосиф Шротекъ. Изилази у годишньої свезки кодъ Поспишила у Краљвекомъ Градцу (Königgrätz).

Сборникъ училишескій. Издае га сваке године у одной књизя уредниство листа „Школа а живот.“ Приходъ иде на подпомаганъ учительскихъ сирочадій.

Пріяшелъ школы а литерашуры. Словачкій школскій листъ изилази у Будиму кодъ Мартина Багова свакогъ месеца тринуть, на табаку у четвртини. Уредникъ е А. Радлинскій. Цена му е 3 ф. 20 н. (Година друга како излази).

Школскій Листъ. (Овай нашъ србскій) изилази у Новом Саду у епископской печатњи четири пута на месецъ.

Напредакъ. — Часописъ за училишлѣ, одгоишлѣ и све пріяшелѣ младежи. Излази у Загребу на нашемъ езыку са латинскимъ словима. Двапутъ на месецъ, на табаку у осмини. Уређуе га Стефанъ Новотни. Изилази у Загребу кодъ Д. Албрехта. Цена му е 3 ф. на годину.

Б) На немачкомъ езъку:

Oesterreichischer Schulbothe. (Аустрійскій школскій вѣстникъ) У Бечу кодъ Сайдла. Уређую А. Кромбхолцъ, М. А. Бекеръ и А. Херманъ. Изилази еданипутъ на неделю на табаку у четвртини. Стои на годину 2 ф. 40 н. Десета година.

Zeitschrift für die österreichischen Realschulen. — Часописъ за аустрійске реалне школе. — Издаю Шмидтъ и Варханекъ у Бечу кодъ Салмаера. Изилази свакогъ месеца по една свезка, стои 5 ф. на годину.

Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. (Часописъ за аустрійске гимназије.) Уређује Сайдлъ, Боницъ и Мозартъ. Изилази месечно у 4—6 табака, у Бечу кодъ Геролда. Стои на годину с' поштомъ 10 ф.

Oesterreichisches pädagogisches Wochenblatt. (Аустрійски педагогичный недельный листъ). Уређује Найзеръ. Изилази табакъ на неделю кодъ удове Пихлерке у Бечу. Стои на целу годину с' поштомъ 4 ф. 64 н.

Die Deutsche Volksschule. — (Немачка народна школа). — Изилази свакогъ месеца по 1½ табака у Лвицу. Уређује Јосиф Фоглъ. Стои на годину с' поштомъ 1 ф. 5 новчића.

Blätter für Erziehung und Unterricht. (Листъ за воспитаніе и обучавањъ.) Изилази сваке четвртъ године у свезкама одъ три табака, у Салцбургу. Стои на годину с' поштомъ 1 ф. 54 новчића.

Jahrbuch für Aeltern, Lehrer und Erzieher. (Лѣтописъ за родителъ, учителъ, и воспитателъ.) Уређује школскій савѣтникъ Марешъ у Златноме Прагу. Изилази сваке године една књига одъ 18—20 табака с' едномъ лепомъ икономъ изрезаномъ на чељуку. Стои за оне кои ю одъ уредника купе 80 новчића а у књиџара 1 ф. 25 н. (Двадесетъ шеста година).

Mährischer Volksschulkalender (Моравски школскій календаръ.) Издае Патекъ, у Брну кодъ Виникера, стои 54 н.

Schlesischer Volksschulkalender. (Шлезекій народно-школскій календаръ). Издае Праузекъ у Тропави кодъ Х. Колика. Стои 54 н.

Käntnerischer Volksschulen-Kalender und Schematismus. (Корутанскій школскій календаръ). Издае Др. Павишиъ у Целовцу.

В) На мађарскомъ езъку.

Tanodai Lapok. (Школскій листъ). Уређуе га Антоніе Лонкаія у Пешти. Изилази сваке неделъ на великомъ табаку. Стои на годину 6 ф. Ово му е трећа година одъ како излази.

Г) На романскомъ езъку.

Амикулу Школеи. (Приятель школе). Изилази у Сибивию. Уредникъ е Висарионъ Роману. Цена годишња 2 ф. Изилази четири пута на годину, свагда по 6 табака.

Д) На талианскомъ езъку.

L' institutore. Изилази двапутъ на месецъ у Венецији Уредникъ е Кодемо. Стои 3 ф.

 Школски листъ за год. 1858. у другомъ издаю, везанъ, може се добити код уредништва и у књижари г. Карла Хинца по 1 ф. а. вр.; а поедини броеви по 12 новч.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА